

מלאכי השרת לקבל נשמתו של צדיק. זהו שפתיב וירא אליו ה' וגו'. פחם היום - זה יום הדין הבוער כתנור להפריד את הנשמה מן הגוף.

וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים, המבקרים מעשיו מה שעשה, והוא מודה עליהם בפיו. וכיון שהנשמה רואה כף, יוצאת מן הגוף עד פתח בית הכליפה, ועומדת שם עד שמתודה כל מה שעשה הגוף עמה בעולם הזה. ואז נשמת הצדיק היא שמחה במעשיה ושמחה על פקדונה. ושנינו, אמר רבי יצחק, נשמתו של צדיק מתאווה אימתי תצא מן העולם הזה שהוא הבל כפי להתענג בעולם הבא.

שנו רבותינו, כשחלה רבי אליעזר הגדול, אותו יום ערב שבת היה, והושיב לימינו את הורקנוס בנו, והיה מגלה לו עמקות ונסתרות, והוא לא היה מקבל דבר בדעתו שחשב שמטרף בדעתו היה. כיון שראה שדעת אביו מתישבת עליו, קבל ממנו מאה שמונים ותשע סודות עליונים.

כשהגיע לאבני שיש שמתעורבים במים העליונים, בכה רבי אליעזר ופסק לומר. אמר, עמד שם בני. אמר לו, אבא, למה? אמר לו, אני רואה שאני ממחר לחלף מן העולם. אמר לו, לך ואמר לאמך שתעלה את התפלין שלי למקום עליון, ואחר שאסתלק מן העולם, ואבא לכאן כפי לראות אותם. לא תכנו, שהם קרובים עליונים ולא תחתונים, ודעת בני אדם לא משיגה אותם.

עד שהיו יושבים, נכנסו חכמי הדור לבקר אותם, וקלל אותם על שלא באו לשמש אותו, ושנינו, גדולה שמושה יותר מלמודה. עד שבא רבי עקיבא, אמר לו, עקיבא, עקיבא, למה לא באת לשמש אותי [שהרי באה העת להצורך]? אמר לו, רבי, לא היה לי פנאי. רתח ואמר, אתמה עליך

עד שרואה את השכינה ה' הוא דכתיב (שמות לג) כי לא יראני האדם וחי. ובאין עם השכינה שלשה מלאכי השרת לקבל נשמתו של צדיק. ה' הוא דכתיב וירא אליו יי וגו'. פחם היום. זה יום הדין הבוער כתנור להפריד הנשמה מן הגוף.

וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים. המבקרים מעשיו מה שעשה, והוא מודה עליהם בפיו. וכיון שהנשמה רואה כף, יוצאת מן הגוף עד פתח בית הכליפה, ועומדת שם עד שמתודה כל מה שעשה הגוף עמה בעולם הזה. ואז נשמת הצדיק היא שמחה במעשיה ושמחה על פקדונה. דתאנא אמר רבי יצחק נשמתו של צדיק מתאווה אימתי תצא מן העולם הזה שהוא הבל, כפי להתענג בעולם הבא.

תנו רבנן כשחלה רבי אליעזר הגדול, ההוא יומא ערב שבת היה, ואותיב לימיניה הורקנוס בריה, והיה מגלי ליה עמיקתא ומסתרתא, והוא לא היה מקבל בדעתיה מלייא, דחשיב כמטרף בדעתיה היה. כיון דחמא דדעתא דאבוי מתישבא עלוי, קביל מגיה מאה ותמנין ותשעה רזין עלאין.

כד מטא לאבני שיש דמתעורבי במיא עלאה, בכה רבי אליעזר ופסק למימר, אמר קום התם ברי. אמר ליה אבא למה. אמר ליה חזינא דאוחית חלף מן עלמא. אמר ליה זיל ואימא לאמך דתסתלק תפלאי באתר עלאה, ובתר דאסתלק מן עלמא ואיתי הכא למחמי להון לא תבכי דאנון קריבין עלאין ולא תתאין ודעתא דבר נש לא ידע בהו.

עד דהוו יתבי, עאלו חפימי דרא למבקר ליה, אוליט להו על דלא אתו לשמשא ליה דתנינן גדולה שמושה יותר מלמודה. עד דאתא רבי עקיבא, אמר ליה עקיבא עקיבא למה לא אתית לשמשא לי (דהא אתה עתה

אם תמות מיתת עצמך. קללך
שמינתו תהיה קשה מכלם.

בבב רבי עקיבא ואמר לו, רבי,
תלמד אותי תורה. פתח פיו רבי
אליעזר במעשה מרפכה. באה
אש והקיפה את שניהם. אמרו
חכמים, נשמע מזה שאין אנו
ראויים וכדאים לכך. יצאו לפתח
החיצון וישבו שם. היה מה
שהיה, והאש הלכה.

ולמד בבברת ענה שלש מאות
הלכות פסוקות, ולמד אותו
מאתים וששה עשר טעמים של
פסוקי שיר השירים, והיו עיני
רבי עקיבא זולגות דמעות,
וחזרה האש כבתחלה. כשהגיע
לפסוק (שיר ב) סמכוני באשיות
רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה
אני, לא יכל רבי עקיבא לסבל,
והרים קולו בבכיה. והרים קולו
ולא היה מדבר מיראת השכינה
שהיתה שם.

הורה לו כל עמקות וסודות
עליונים שהיו בשיר השירים,
והשביעו שבועה שלא ישתמש
בשום פסוק ממנו, כדי שהקב"ה
לא יחריב את העולם בגללו,
ולא רוצה לפגוע בהבריות
לשתמש בו מרב הקדשה שיש
בו. אחר יצא רבי עקיבא ובכה,
ונבעו עיניו מים, והיה אומר, וי
רבי! וי רבי! שהעולם נשאר
יתום ממך. נכנסו אליו כל שאר
החכמים, ושאלו אותו, והשיב
להם.

היתה דחוקה לו [השעה] לרבי
אליעזר. הוציא שתי זרועותיו
ושם אותם על לבו. פתח ואמר,
אוי העולם, העולם העליון חוזר
להתפגס ולהגנוז מן התחתון כל
אור ומאור. אוי לכם שתי

זרועות, אוי לכם שתי תורות שיהיו נשפחים היום הזה מן העולם. שאמר רבי יצחק, כל ימי רבי
אליעזר היתה השמועה מאירה מפיו כיום שנתנה בהר סיני.

לאצרא). אמר ליה רבי לא הוה לי פנאי. ארתח אמר
אתמקה עלך אי תמות מיתת עצמך. לטייה דיהא קשה
מפלהון מיתתיה.

בכי רבי עקיבא ואמר ליה רבי אוליה לי אורייתא.
אפתח פומיה רבי אליעזר במעשה מרפכה. אתא
אשא ואסחר לתרוויהון. אמרו חכמיא שמע מינה
דלית אנן חזיין וכדאין לכך, נפקו לפתחא דברא ונתיבו
תמן, הוה מה דהוה ואזל אשא.

ואוליה בבברת ענה תלת מאה הלכות פסוקות, ואוליה
ליה מאתן ושיתסר טעמים דפסוקי דשיר
השירים. והווי עינוי דרבי עקיבא נחתין מיא. ואתחזר
אשא פקדמיתא. פד מטא להאי פסוקא (שיר השירים ב)
סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים פי חולת אהבה אני,
לא יכל למסבל רבי עקיבא וארים קליה בבכיייתא וגעוי
ולא הוה ממלל מדהילו דשכינתא דהות תמן.

אורי ליה כל עמיקתא ורזין עלאין דהוה ביה בשיר
השירים. ואומי ליה אומא דלא לישתמש בשום
חד פסוק מגיה פי היכי דלא ליחריב עלמא, קדשא
בריה הוא בגיגיה. ולא בעי קמיה דישתמשון ביה (ד)
צט ט"ו א) ברייתי מסגיאנות קדוששתא דאית ביה. לבתר
נפיק רבי עקיבא וגעוי ונבעין עינוי מיא, והוה אמר, ווי
רבי, ווי רבי, דאשתאר עלמא יתום מנך. עאלו כל שאר
חכמיא גביה ושאלו ליה ואתיב להון.

הוה דחיק ליה (שעה) לרבי אליעזר, אפיק תרי זרועוי
ושוניון על לביה. פתח ואמר, אי עלמא עלמא
עלאה, חזרת לאעלא ולאגנזא מן תפאה כל נהירו
ובוצינא. ווי לכון תרי דרעי ווי לכון תרי תורות
דישתפחון יומא דין מן עלמא. דאמר רבי יצחק כל
יומוי דרבי אליעזר הוה נהירא שמעתא מפומיה פיומא
דאתיהיבת בטורא דסיני.